

T.C.
SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
Antalya Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü

Sayı : B.13.2.SGK.0.10.04. 6407567
Konu : İş Kazası ve Meslek Hastalığı.

03.04.2012

SERBEST MUHASEBECİ VE MALİ MÜŞAVİRLER ODASI BAŞKANLIĞI'NA
ANTALYA

5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendleri kapsamında çalışan sigortalıların, iş kazası ve meslek hastalığı halleri, bu hallerin bildirim, iş kazası ve meslek hastalığı sigortasından sağlanan haklar ve süresinde bildirilmeyen sigortalılıktan doğan sorumluluklar gibi durumlara yönelik olarak, 5510 sayılı Kanun kapsamında yer alan iş kazası ve meslek hastalığı hallerine ilişkin detaylı bilgi ekte sunulmuştur.

İşyerinde meydana gelen iş kazası, meslek hastalığı veya herhangi bir tehlikeli olayın tekrarlanmaması için inceleme ve araştırma yaparak, uygulamaları takip etmek iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi anlamında büyük önem taşımaktadır.

Bu kapsamda, söz konusu sigortalıların ve işverenlerin iş kazası ve meslek hastalığı hallerine ilişkin sigortalıların ve işverenlerin eksik veya yanlış uygulamalarından kaynaklanan mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla, konunun tüm üyelerinize duyurulmasında gereken hassasiyeti göstermeniz hususunu;

Bilgilerinize rica ederim.

Selim EROL
Sosyal Güvenlik İl Müdürü V.

EK:
Bilgi notu (3 Sayfa)

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIKLARI SİGORTASI

İnsanın en temel hakkı yaşama hakkıdır. Yaşama hakkını tehdit eden ve çoğu kez karşımıza iş kazaları ve meslek hastalıkları olarak çıkan tehlikelerden korumak, işyerlerindeki zararlı unsurları ortadan kaldırmak veya en alt düzeye indirmek, kısacası daha güvenli bir çalışma ortamı sağlamak işverenlerin de yükümlülüğündedir.

Sanayileşmenin artması ve entegre üretim süreçleri, yoğun makineleşme ve üretime giren yüzlerce kimyasal maddenin varlığı, günümüzde meslek hastalıkları ve iş kazalarını arttırmaktadır. Sağlıklı çalışma ortamı; iş barışının, hızlı ve sağlıklı kalkınmanın da ön şartıdır.

Asıl olan tehlikeleri kaynağında azaltmaktır. Riskler kaynağında azaltılmıyor ise ortam iyileştirilmelidir. Ortam için de önlem alma olanağı yok ise ancak o zaman işçide önlem alınmalıdır. İşçi bireysel olarak eğitilmeli, kişisel koruyucuları kullanması sağlanmalıdır.

İş kazası;

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışan sigortalının;

- İşyerinde bulunduğu sırada,
- İşveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla,
- Görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- Emziren kadın sigortalının, iş mevzuatına tabi olup olmadığına bakılmaksızın yine bu mevzuatta belirtilen sürelerde çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
- İşverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş gelişi sırasında,

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında çalışan sigortalının ise;

- İşyerinde bulunduğu sırada,
- Yürütmekte olduğu iş nedeniyle işyeri dışında,

Meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan "bedenen" veya "ruhen" özüre uğratan "olay" olarak tanımlanmıştır.

İŞ KAZASININ BİLDİRİLMESİ

İş kazasının;

- Kanunun 4 üncü maddenin (a) bendi ile 5 inci madde kapsamındaki sigortalıların kazanın işveren tarafından o yer yetkili kolluk kuvvetlerine (Jandarma, Polis Karakolu) derhal, Kuruma da (Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerine, Sosyal Güvenlik Merkezlerine) en geç kazadan sonraki üç iş günü içinde, Kuruma bildirilmesi gerekir.
- Bu kapsamdaki sigortalıların geçirdikleri iş kazasının; işverenin kontrolü dışındaki yerlerde meydana gelmesi halinde ise, işveren tarafından kazanın öğrenildiği tarihten itibaren üç iş günü içinde, Kuruma bildirilmesi gerekmektedir.
- Kanunun 4 üncü maddenin (b) bendi kapsamındaki sigortalılar bakımından, meydana gelen iş kazasının, kazanın meydana geldiği tarihten itibaren anılan madde hükmünde öngörülen bir aylık süreyi geçmemek ve geçirilen kazadan dolayı ortaya çıkan rahatsızlığın hekim raporu belgelenmesi şartıyla, bildirim yapmaya engel olmadığı günden başlanarak kendisi tarafından üç iş günü içinde Kuruma bildirilmesi gerekmektedir.

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞININ ELEKTRONİK ORTAMDA BİLDİRİLMESİ

İşveren veya işveren temsilcileri tarafından, elektronik ortamda gönderilecek olan İş Kazası Meslek Hastalığı Bildirim Formuna www.sgk.gov.tr adresinden, E-SGK başlığı altında yer alan Diğer Uygulamalar menüsü içinde bulunan Çalışmadığına Dair Bildirim Girişi alt menüsünden Hizmet Akdi ile Çalışanlar başlığı altındaki İşveren Bildirim İşlemleri ekranından ulaşılabilecektir.

İŞ KAZASININ SORUŞTURULMASI

- Kuruma (Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerine ve Sosyal Güvenlik Merkezlerine) bildirilen bir olayın iş kazası sayılıp sayılmayacağı hususunda bir karara varılabilmesi için, Kurumca gerektiği takdirde, Kurumun denetim ve kontrol ile yetkilendirilen memurları tarafından veya Kurumumuz Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığı müfettişleri vasıtasıyla soruşturma yapılabilir.

- Kurumca, iş kazası soruşturmaları, “**İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu**” ile bildirilen olayın iş kazası sayılıp sayılmayacağı bu sigorta kollarından yararlanma koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediği, işveren sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesinin uygulanıp uygulanmayacağı, olayın meydana gelmesinde sigortalının kastı, ağır kusuru, işverenin kasti veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi ile üçüncü şahısların kusurlu halleri sonucu meydana gelip gelmediği konularında karar verilebilmesi için yapılır.

MESLEK HASTALIĞININ BİLDİRİLMESİ

- Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının; (a) bendi ile 5 inci maddesi kapsamındaki sigortalıların meslek hastalığına tutulduğunu öğrenen veya bu durum kendisine bildirilen işveren tarafından,
- Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalı bakımından ise kendisi tarafından,

Bu durumun öğrenildiği günden başlayarak üç işgünü içinde, İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu ile Kuruma bildirilmesi zorunludur. Bildirim doğrudan, taahhütlü, iadeli taahhütlü veya acele posta ile yapılabilir. Taahhütlü, iadeli taahhütlü veya acele posta ile yapılan bildirimlerde postaya verilmiş tarihi esas alınır.

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI SİGORTASINDAN SAĞLANAN HAKLAR

- a) Sigortalıya geçici iş göremezlik süresince günlük **geçici iş göremezlik ödeneği** verilmesi.
- b) Sigortalıya **sürekli iş göremezlik geliri** bağlanması.
- c) İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine, **gelir bağlanması**.
- d) Gelir bağlanmış olan kız çocuklarına **evlenme ödeneği** verilmesi.
- e) İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen sigortalı için **cenaze ödeneği** verilmesidir.

GEÇİCİ İŞ GÖREMEZLİK VE GEÇİCİ İŞ GÖREMEZLİK ÖDENEĞİNİN TANIMI

- (I) Geçici iş göremezlik; sigortalının iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinde Kurumca yetkilendirilen hekim veya sağlık kurulu raporlarında belirtilen istirahat süresince geçici olarak çalışamama halidir.
- (II) Geçici iş göremezlik ödeneği; sosyal sigortacılık bakımından, iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık sigorta kollarından istirahatlı bulunan sigortalıya işten kaldığı günler için Kurumca ödenen parasal yardımdır.

Geçici İş Göremezlik Ödeneği;

- İş kazasına veya meslek hastalığına tutulan sigortalıya belirli bir süre ile sınırlı olmaksızın sağlık durumuna göre tedavi ve istirahatının devam ettiği sürece ödenmekte ve sigortalının geçirdiği iş kazası veya tutulduğu meslek hastalığı nedeniyle işinde çalışamaması yüzünden yoksun kaldığı kazancının kanunda öngörülen oranda belirli bir kısmının karşılanması amacını gütmektedir.
- İş kazası veya meslek hastalığı hallerinde, geçici iş göremezlik ödeneği verilebilmesi için sigortalının hastalık sigortası kolunda olduğu gibi belirli bir süre çalışmış ve prim ödemiş olması şartı aranmamaktadır.

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI İLE HASTALIK BAKIMINDAN İŞVERENİN VE ÜÇÜNCÜ KİŞİLERİN SORUMLULUĞU

İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kasti veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmişse, Kurumca sigortalıya veya hak sahiplerine bu Kanun gereğince yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değeri toplamı, sigortalı veya hak sahiplerinin işverenden isteyebilecekleri tutarlarla sınırlı olmak üzere, Kurumca işverene ödettilir. İşverenin sorumluluğunun tespitinde kaçınılmazlık ilkesi dikkate alınır.

- İş kazasının, 13 üncü maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen sürede işveren tarafından Kuruma bildirilmemesi halinde, bildirim tarihine kadar geçen süre için sigortalıya ödenecek geçici iş göremezlik ödeneği, Kurumca işverenden tahsil edilir.

- Çalışma mevzuatında sağlık raporu alınması gerektiği belirtilen işlerde, böyle bir rapora dayanılmaksızın veya eldeki rapora aykırı olarak bünyeye elverişli olmadığı işte çalıştırılan sigortalının, bu işe girmeden önce var olduğu tespit edilen veya bünyeye elverişli olmadığı işte çalıştırılması sonucu meydana gelen hastalığı nedeniyle, Kurumca sigortalıya ödenen geçici iş göremezlik ödeneği işverene ödettilir.
- İş kazası, meslek hastalığı ve hastalık, üçüncü bir kişinin kusuru nedeniyle meydana gelmişse, sigortalıya ve hak sahiplerine yapılan veya ileride yapılması gereken ödemeler ile bağlanan gelirin başladığı tarihteki ilk peşin sermaye değerinin yarısı, zarara sebep olan üçüncü kişilere ve şayet kusuru varsa bunları çalıştıranlara rücu edilir.

SİGORTALININ HEKİM TAVSİYESİNE UYMAMASI, KUSURU VEYA KASTI HAREKETİ VE ÇALIŞABİLİR KARARI ALMADAN İŞBAŞI YAPMASI HALİNDE UYGULANACAK USUL VE ESASLAR

Kanunun "Sigortalının kendisinden kaynaklanan sebeplerle tedavi süresinin uzaması, iş göremezliğinin artması" başlıklı 22 inci maddesinin,

Birinci fıkrasında, "Sigortalının aşağıdaki sayılan nedenlerden dolayı iş kazasına veya meslek hastalığına uğraması, hastalanması, tedavi süresinin uzaması veya iş göremezliğinin artması hallerinde geçici iş göremezlik ödeneği veya sürekli iş göremezlik geliri;

- **(a) bendinde,** "Ceza sorumluluğu olmayanlar ile kabul edilebilir bir mazereti olanlar hariç, sigortalının iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık nedeniyle hekimin bildirdiği **tedbir ve tavsiyelere uymaması** sonucu tedavi süresinin uzamasına veya iş göremezlik oranının artmasına, malül kalmasına neden olması halinde, uzayan tedavi süresi veya artan iş göremezlik oranı esas alınarak **dörtte birine** kadarı Kurumca eksiltilir." denilmektedir.
- **(b) bendinde,** "Ceza sorumluluğu olmayanlar hariç, **ağır kusuru** yüzünden iş kazasına uğrayan, meslek hastalığına tutulan veya hastalanan sigortalının kusur derecesi esas alınarak **üçte birine** kadarı Kurumca eksiltilir." denilmektedir.
- **(c) bendinde,** "**Kasdı bir hareketi yüzünden** iş kazasına uğrayan, meslek hastalığına tutulan, hastalanan veya Kurumun yazılı bildirimine rağmen teklif edilen tedaviyi kabul etmeyen sigortalıya, **yarısı** tutarında ödenir." denilmektedir.
- İş kazasının belirtilen süre içinde Kuruma bildirilmemesi durumunda, sigortalıya yapılacak iş göremezlik ödenekleri bildirim tarihinden itibaren ödenir.

SÜRESİNDE BİLDİRİLMEYEN SİGORTALILIKTAN DOĞAN SORUMLULUK

- Sigortalı çalıştırmaya başladığının süresi içinde sigortalı işe giriş bildirgesi ile Kuruma bildirilmemesi halinde, bildirgenin sonradan verildiği-veya sigortalı çalıştırıldığı Kurumca tespit edildiği tarihten önce meydana gelen iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık halleri sonucu ilgililerin gelir ve ödenekleri Kurumca ödenir.
- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı olduğu halde, 8 inci maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen süre içerisinde bildirimde bulunmayanlara, bildirimde bulunulmayan sürede meydana gelen iş kazası, meslek hastalığı, analık halleri sonucu ilgililerin gelir ve ödenekleri Kurumca ödenmez.

İşverenler açısından iş hayatının hiç kuşkusuz, en can sıkıcı ve üzücü hadiselerinden birisi yaşanan iş kazalarıdır. Bu anlamda; işyerindeki tehlikelerin belirlenmesi, tehlikelerin kaynağında yok edilmesine yönelik tedbirlere öncelik verilerek ortadan kaldırılması, alınacak sağlık ve güvenlik önlemleri konusunda uygulamaların takibinin yapılması gerekmektedir.

İşyerinde meydana gelen iş kazası, meslek hastalığı veya herhangi bir tehlikeli olayın tekrarlanmaması için inceleme ve araştırma yaparak düzeltici faaliyet planlarını yapmak ve uygulamaları takip etmek iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi anlamında büyük önem taşıyacaktır.

Sağlıklı ve güvenli bir çalışma yaşantısı dileğimizle...